

La regió dels Grans Llacs Diàleg entre personalitats ruandeses

Familiars de víctimes de la violència als Grans Llacs saludant assistents ruandesos ahir al Masnou ■ MIQUEL ANGLARILL

La pau ruandesa passa pel Maresme

SITUACIÓ A KIGALI • Una vintena de personalitats ruandeses denuncien el genocidi i altres formes de violència **FERIDES** • Els recels d'hutús i tutsis continuen però les dues parts criden al diàleg

David Caminada
EL MASNOU

El president ruandès, Paul Kagamé, que acaba de tornar de visitar el president George W. Bush als EUA, va aprofitar un acte públic a Urugwiro (Ruanda) per atacar els grups d'oposició que actuen des de l'exterior del país i els va acusar de voler torpedinar la relació del govern de Kigali amb els països donants. Malgrat aquestes crítiques, una vintena de ruandesos, hutús i tutsis, representants de visions i tarannàs diferents, van acabar ahir al Masnou tres dies de reunió sobre la situació al País dels Mil Turons.

La trobada es va tancar amb un comunicat final, força prudent, que qualifica de difícil la situació que es viu actualment a Ruanda, admet el "genocidi" comès contra els tutsis i els hutús moderats la primavera del 1994, denuncia l'existència d'altres "violències de gran abast" contra la població hutu –que evita qualificar des d'un punt de vista penal– i subratlla la necessitat de continuar el diàleg interruandès. Aquest resultat era valorat de forma desigual pels assistents.

Des de l'organització de l'acte, Joan Carrero, president del Fòrum Internacional per la Veritat i la Justícia a l'Àfrica dels Grans Llacs, es parlava d'un "moment aparentment simple, però històric", i es remarca la necessitat d'explicar la "realitat oculta del conflicte ruandès". Per la seva banda, l'advocat Jordi

Palou-Loverdos, representant legal de les víctimes a Ruanda i la República Democràtica del Congo (RDC), admetia que el diàleg interruandès està en un punt "embriònic", però confiava que la reunió catalana sigui important de cara al futur.

Marcada per l'empremta colonial alemanya i belga, Ruanda ha tingut des d'abans de la seva independència, l'any 1962, un destí tràgic i una violència incessant entre l'ètnia majoritària, hutu, i la minoritària, tutsi, protegida pel poder colonial. La guerra entre les dues ètnies es va intensificar a principis dels anys 90, amb l'Exèrcit Patriòtic Ruandès

Joan Carrero parla d'un acte "simple però històric" i crida a explicar la "veritat oculta" dels Grans Llacs

(FPR) lluitant per derrotar el govern hutu de Kigali. L'any 1993 el president Habyarimana, un hutu moderat, va firmar l'Acord de Pau d'Arusha, que repartia el poder amb els tutsis, un gest que va ser vist com una rendició política pels sectors més radicals. L'abril del 1994 l'avió de Habyarimana era abatut a l'aterrar a Kigali i es desfermava un genocidi que en tres mesos va causar prop d'un milió de morts. Amb un govern del Front Patriòtic Ruandès (FPR), no s'han aturat les crítiques hutús contra Kagamé, a qui acusen de revengista i dictador.

Jean-Marie Ndagijimana, exministre del primer govern postgenocidi del 1994, fill de pare tutsi i mare hutu i ara exiliat a França, explica que "les ferides comencen a cicatritzar, però encara hi ha molts problemes. Molts ruandesos viuen a l'exili". Ndagijimana subratlla que no hi ha un clima favorable a la reconciliació. "L'FPR ha seguit massacrant i hi ha una persecució política. La justícia actual no és imparcial. Els guanyadors jutgen l'altra part", comenta. En aquesta mateixa línia, Ingabire Umuhoza, presidenta del Reagrupament Republicà per a la Democràcia a Ruanda, establerta a Holanda, reitera que no hi ha "condicions democràtiques" a Ruanda i alerta que, si el govern segueix sense respectar els drets humans, existeix el perill de nous episodis de violència.

Destruir el poder de Kigali

Per contra, Naasson Munyandamutsa, psiquiatre tutsi i director adjunt de l'Institut de Recerca i del Diàleg per la Pau, es distancia de la declaració del Masnou i denuncia l'estratègia de "destruir el poder de Kigali criticant tot el que fa". A la vegada critica que "es posi en un mateix sac el genocidi del 1994, planificat pel poder hutu per exterminar els tutsis, amb altres episodis de violència". L'acte d'ahir va comptar amb la presència de membres de les famílies Vallmajó, Sirera i Uzcudun, que van perdre familiars als Grans Llacs en el període 1990-2006. ■

CINC PREGUNTES

"Veig clau la lluita contra la impunitat"

Adolfo Pérez Esquivel
ARGENTÍ. PREMI NOBEL DE LA PAU 1980

1 Com valora el resultat de la reunió del Masnou?

És un pas important. Jo preguntó: quin és el preu de la llibertat? És el compromís de saber capgirar la situació als Grans Llacs. Allà des dels anys 90 hi ha hagut set milions de morts. La trobada s'ha acabat amb una declaració prudent. Però s'ha avançat. Jo, com a argentí, vaig ser un supervivent de la dictadura gràcies a la solidaritat internacional. Calen instàncies de diàleg.

2 És necessari posar fi a la impunitat?

Una de les coses que cal encarrar amb profunditat és la lluita contra la impunitat. És impossible construir un procés democràtic al damunt de la impunitat. Què significa democràcia? ¿Ficar el vot dins una urna? Això és fàcil. La democràcia es garanteix a través de la veritat, la justícia i el dret d'un poble. Si no és així, tenim democràcies formals, però no reals. La veritat no és mai en una sola banda. Cal tenir-ho clar.

3 Creu que el procés de reconciliació es pot fer sense el suport internacional?

L'única forma de superar el cas de Ruanda, del Congo, els fets als Grans Llacs, és a través de la solidaritat internacional.

4 Vostè confia en el paper dels Estats?

Internament, els Estats totalitaris ho controlen tot. Controlen els mitjans de comunicació, la policia, l'exèrcit; poden controlar, manipular, sotmetre. D'aquí les massacres, que es produeixen com a forma de control social. Això només es pot revertir a través de la pressió internacional.

5 És difícil oblidar la barbàrie viscuda a Ruanda?

Si no hi ha veritat, justícia, si no hi ha reparació a les víctimes, no hi pot haver reconciliació. Jo no puc trobar-me cada dia els meus torturadors i que no passi res. Per això la lluita és contra la impunitat. La reconciliació no és l'oblit. Els pobles que oblidem repeteixen les mateixes experiències. La memòria no és per quedar-nos en el passat. La memòria il·lumina el present. El futur depèn del coratge que tinguem en el present.

Panorama mundial

PALESTINA

Hamàs i Al-Fatah acorden aturar els enfrontaments

El moviment Al-Fatah del president palestí, Mahmud Abbas (*Abu Mazen*), i el grup islamista governamental Hamàs van acordar ahir posar fi als xocs que han protagonitzat les últimes setmanes als carrers de la franja de Gaza. Hamàs manté el rebuig al document per a la pau proposat per Abu Mazen que reconeix implícitament el dret d'Israel a existir.

REGNE UNIT

Els musulmans de Londres estudien manifestar-se

Els musulmans de Londres estudien manifestar-se aquest cap de setmana per denunciar l'actitud de la policia cap a ells, alhora que dues persones ahir encara estaven detingudes després d'una operació terrorista controvertida. Divendres passat, 250 agents van envestir una casa del barri de Forest Gate a la recerca d'unes armes químiques que encara no han trobat. En el raid van ferir greument un dels detinguts.

FILIPINES

El Congrés aprova una llei que aboleix la pena de mort

Una comissió especial del Congrés de les Filipines va aprovar ahir una llei que aboleix la pena de mort al país. Ara només queda que la presidenta, Gloria Macapagal Arroyo, signi la llei. Els crims que preveïen la pena capital tindran ara com a càstig màxim la presó perpètua.

RÚSSIA

El 59% dels russos desitgen que Putin repeteixi mandat

Tot i que la Constitució ho impedeix, el 59% dels russos desitgen un canvi legal perquè l'actual president, Vladímir Putin, pugui optar a un tercer mandat consecutiu. El sondeig, fet pel Centre Levada, mostra que només un 11% dels ciutadans de la Federació hi estan totalment en contra.

KOSOVO

Reforços policials davant l'auge de la violència al nord

El comissari de la policia de la missió de l'ONU a Kosovo, Kai Vittrup, va anunciar ahir que les mesures de seguretat al nord del territori es reforçaran amb 500 agents internacionals després que la zona hagi registrat un important augment de la violència.